

2019-05-18

Vår beteckning KS 79/19

Er beteckning Fi2018/03212/K

Therese Tanner, 031-315 12 81

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar avseende Kostnadsutjämningsutredningens betänkande "Lite mera lika", SOU 2018:74

Mölnåls stad har inbjudits att yttra sig över Kostnadsutjämningsutredningens betänkande "Lite mer lika" och väljer att lämna remissvar med anledning av frågans väsentliga betydelse och de synpunkter som identifierats.

- Den del av föreslagna förändringar som avser aktualiseringar och uppdateringar av beräkningsunderlagen är i sig svårt att ifrågasätta, men det är viktigt att det införs löpande uppdateringar för att undvika ryckvis stora effekter och därmed förändringar i förutsättningar. I takt med att omfördelningen i kostnadsutjämningsen kommer att öka blir det allt mer angeläget med en systematisk och regelbunden uppföljning av systemets träffsäkerhet avseende de behov som systemet syftar till att utjämna.
- Det kommunala utjämningsystemet bör ses i sin helhet och alla kommuntyper, såväl växande som krympande kommuner måste få förutsättningar att bedriva välfärd av god kvalitet. Utredaren har bara fått i uppdrag att utreda kostnadsutjämningsen, trots att sambandet med strukturbidraget är betydande eftersom strukturbidraget kompenserar för delar som även kostnadsutjämningsen beaktar. Det finns även områden som idag kompenseras med specialdestinerade statsbidrag medan liknande faktorer på andra områden istället ingår som variabler i kostnadsutjämningsen. Mölnåls stad menar att utredningen bör kompletteras med en bredare analys av hela utjämningsystemet och sambanden med övriga statliga kompensationer, bland annat för att undvika dubbelkompensation.
- SKL har tagit fram en prognos över utjämningsystemets omfördelning till år 2030. Den visar att kommuner och regioner med befolkningstillväxt kommer att få ett avsevärt försämrat utfall genom höjda avgifter/sänkta bidrag framåt i tiden. Färre kommuner och regioner kommer då att betala väsentligt mer till betydligt fler. Mölnåls stad menar att de mer långsiktiga effekterna av kostnadsutjämningsen bör övervägas tillsammans med alternativa modeller för kompensation för delar av de strukturella olikheterna. I takt med att omfördelningen växer väger utveckling av bidrag/avgift till systemet allt

tyngre vid bedömningen av de ekonomiska förutsättningarna i respektive kommun. Redan idag är den enskilda kommunens utveckling relativt andra en problematisk faktor att bedöma, särskilt vid ekonomisk planering på några års sikt.

- Förslaget att ta bort variabeln avseende långvarigt ekonomiskt bistånd i den nuvarande IFO-modellen motiveras med den grundprincip om opåverkbarhet som finns i kostnadsutjämnningen. Istället införs variabeln ”barn i ekonomiskt utsatta hushåll” där påverkbarheten snarare kan bedömas öka och ett barn kvalificeras till underlaget redan vid någon enstaka utbetalning under året. I nuvarande modell krävs istället mer än sex månaders bistånd som grund för värdering av behov i respektive kommun.

Inom socialtjänsten sker en bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd enligt gällande normer och insatserna från socialtjänsten är helt inriktade på att personer och hushåll inte ska fastna i ett långvarigt beroende av försörjningsstöd, utan så snart det är möjligt övergå till egen försörjning. Behovet av långvarigt bistånd och därmed de kommunala strukturellt betingade kostnaderna, kan samtidigt påverkas av hur andra aktörer som t.ex. staten i samband med etableringsansvaret samt försäkringskassan avseende rehabiliteringsprocessen lyckas och agerar på sina arenor. Det är ett faktum att långvarigt ekonomiskt bistånd är en starkt kostnadsdrivande faktor för kommunal socialtjänst men att det är svårt att hitta objektiva faktorer som mäter behovet. Mölndals stad menar att den nuvarande variabeln har ett lättförståeligt och direkt samband med respektive kommuns behov inom IFO. Att respektive kommuns agerande vid biståndsbedömningen skulle styras av utfallet i utjämnningen bedöms som mycket långsökt. Däremot anser Mölndals stad att ett utfall i kostnadsutjämnningen som grundas på en variabel som, enligt det nya förslaget, omfattar såväl långvarigt bistånd under hela året som någon enstaka utbetalning av mindre belopp snarare minskar legitimiteten för modellen.

- Staden instämmer i vad SKL påtalar kring äldreomsorgen i det förslag till remissvar som kommunerna tagit del av. Här betonas vikten av att följa vård- och omsorgsutvecklingen för de olika åldersgrupperna inom äldreomsorgen. Förslaget bygger på en uppräknig av 2009 års beräkningar. Antalet 80-åringar beräknas öka med 30 procent till 2025, men kommer behovet av omsorg inom de olika åldersgrupperna att vara oförändrat eller kommer det att förändras i takt med att livslängden ökar? En utveckling mot lägre omsorgsbehov i vissa åldersgrupper skulle felaktigt gynna kommuner med en hög andel äldre i dessa åldersgrupper.
- Då det gäller föreslagna förändringar menar Mölndals stad att framförhållningen inte är tillräcklig. Förändringar i det kommunala

utjämningsystemet är sådana förutsättningar där en grundläggande spelregel mellan staten och kommunsektorn bör vara att förändringarna ska vara kända så att de kan beaktas och planeras för i den kommunala budgetprocessen. Det är inte möjligt inför 2020. Även ett negativt genomslag med 300 kronor samt 91 kronor i finansiering av införandebidragen, det vill säga en total effekt på 391 kronor per invånare redan 2021, är mycket svårhanterligt i ett läge där utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget bromsar in tillsammans övriga ändrade kommunala förutsättningar. Mölndals stad anser att staten bör finansiera införandebidragen och förlänga införandeperioden för att underlätta berörda kommuners omställning till stora negativa förändringar

MÖLNDALS STAD

Kristian Vramsten

Kommunstyrelsens ordförande

Håkan Ahlström

Stadsdirektör